

Niektoré výhody a nevýhody Európskej akciovej spoločnosti

© OLEXOVA VASILISIN s.r.o., 2011

Obsah:

1/	Úvod	4
2/	Úvodom k európskej akciovej spoločnosti	5
	2.1 Všeobecné informácie o európskej akciovej spoločnosti	6
	2.2 Založenie európskej akciovej spoločnosti	7
	2.3 Riadenie európskej akciovej spoločnosti	9
3/	Aké výhody európska akciová spoločnosť prináša	10
4/	Aké nevýhody európska akciová spoločnosť prináša	13
5/	Záver a odporúčania	15
	Použitá literatúra	16

1/ Úvod

V poslednom čase sa v odborných kruhoch čoraz častejšie môžeme stretávať s pojmom európska akciová spoločnosť (ďalej tiež „európska spoločnosť“). A práve odpovede na otázky týkajúce sa právnej formy, účelu, spôsobu založenia a riadenia tejto novej formy obchodnej spoločnosti, ako aj ďalšie informácie súvisiace s touto témou, sú obsahom tejto práce.

Európska spoločnosť sa považuje za nadnárodnú európsku obdobu akciovej spoločnosti. Ako prvý nadnárodný typ obchodnej spoločnosti prináša podnikom veľké výhody. Možnosť premiestnenia sídla bez komplikácií, či možnosť uskutočniť cezhraničnú fúziu patria medzi najvýznamnejšie. Európska spoločnosť je tiež považovaná za symbol zjednotenej Európy.

Cieľom práce je zhodnotiť aktuálnu situáciu európskych akciových spoločností, poukázať na problémové oblasti súvisiace so zakladaním a fungovaním európskych akciových spoločností v podmienkach SR a EÚ a v určitých prípadoch navrhnúť i možnosti ich riešenia.

V práci som sa najmä z dôvodu rozsiahlosti témy zamerail najmä na jednotlivé výhody a nevýhody tejto nadnárodnej obchodnej spoločnosti.

2/ Úvodom k Európskej akciovej spoločnosti

Myšlienka európskej spoločnosti (s latinským názvom Societa Europaea a skratkou „SE“) ako nadnárodnej európskej obdoby akciovej spoločnosti dostala reálnu podobu prijatím Nariadenia Rady ES č. 2157/2001 z 8. októbra 2001 o stanovách európskej spoločnosti (ďalej tiež ako „Nariadenie“). Nariadenie je spolu s doplňujúcou Smernicou Rady č.2001/86/ES z 8. októbra 2001 (ďalej tiež ako „Smernica“) základným právnym rámcom pre úpravu a postavenie európskej spoločnosti. Postavenie Európskej spoločnosti je určené z väčšej časti právnym poriadkom štátu, v ktorom je jej sídlo. Slovenská právna úprava upravujúca postavenie európskych spoločností so sídlom na území Slovenskej republiky, je obsiahnutá v zákone č. 562/2004 Z.z. o európskej spoločnosti (ďalej aj ako „Zákon o SE“).

V prípadoch priamo upravených Nariadením je vylúčená aplikácia vnútroštátneho slovenského práva a právo SR uvedené otázky nemôže upraviť spôsobom odlišným od Nariadenia. Vnútroštátne právo členského štátu možno na základe uvedenej skutočnosti aplikovať iba v prípadoch, ktoré nie sú Nariadením upravené a nariadenie priamo splnomocňuje členský štát, aby upravil danú otázku. Zákon o SE neupravuje otázky priamo upravené Nariadením, ale rieši otázky, ktoré Nariadenie ponecháva na vnútroštátnu úpravu, alebo zmenou a doplnením vnútroštátnej právnej úpravy zabezpečuje súlad našej vnútroštátnej právnej úpravy s jednotlivými ustanoveniami Nariadenia.

SE je obdobou našej akciovej spoločnosti, ale na rozdiel od nej poskytuje celú radu výhod, ktoré ju robia zaujímavou alternatívou pri výbere vhodnej formy pre novo vznikajúce spoločnosti.

Zmyslom európskej spoločnosti je predovšetkým uľahčiť voľný pohyb kapitálu v rámci celej EÚ a zjednotiť právne formy obchodných spoločností. V prípade, že spoločnosť obsahuje v názve skratku „SE“, nebude ďalej potrebné skúmať, či táto forma spoločnosti poskytuje pre obchodných partnerov dostatočný pocit bezpečia. SE má totiž byť identickým druhom právnickej osoby ako ktorákoľvek iná európska spoločnosť v inom členskom štáte EÚ. Z toho vyplýva, že už samotné použitie skratky SE v obchodnom názve spoločnosti bude znamenať vážnosť v celej EÚ.

Ďalším nemenej dôležitým cieľom vytvorenia SE bola tiež možnosť konkurovať veľkým americkým a japonským korporáciám a aj z toho dôvodu bola jednou z hlavných priorít vytvorenie takých podmienok, aby sa EÚ stala najkonkurencieschopnejšou ekonomikou na svete. Vytvorením SE by sa malo okrem iného ušetriť až 30 mld. eur ročne na administratívnych a iných nákladoch.

Účelom je teda najmä odstrániť prekážky podnikania vyplývajúce z rozdielov v právnych úpravách obchodných spoločností v jednotlivých členských štátoch a z existencie štátnych hraníc pre spoločnosti a ľudí podnikajúcich na medzinárodnej úrovni.

2.1 Všeobecné informácie o európskej akciovej spoločnosti

Zákon o SE definuje európsku spoločnosť ako právnickú osobu, ktorá sa v zmysle § 27 ods. 2 Obchodného zákonníka zapisuje do obchodného registra (§ 4 zákona o SE). SE sa všeobecne zapisuje do obchodného registra v štáte svojho sídla, pričom sa jej zápis a výmaz povinne zverejňuje v Úradnom vestníku Európskej únie.

SE je kapitálovou spoločnosťou, ktorej základné imanie pozostáva z vkladov spoločníkov (akcionárov) a je rozdelené na akcie. Zatiaľ čo spoločnosť ručí za svoje záväzky celým svojim majetkom, akcionári zodpovedajú za záväzky spoločnosti len do výšky svojich podielov. Základné imanie SE musí byť najmenej vo výške 120-tisíc eur a musí byť vyjadrené v eurách.

Pokiaľ nie je v Nariadení uvedené inak, základné imanie európskej spoločnosti, jeho udržiavanie a zmeny, spolu s akciami a ostatnými cennými papiermi sa spravujú právnymi predpismi, ktoré by sa uplatnili na akciovú spoločnosť so sídlom v tom členskom štáte, v ktorom je SE zapísaná.

Európska akciová spoločnosť je povinná uvádzať svoj obchodný dodatok v uniformnej podobe „SE“ pred alebo za obchodným kmeňom, pričom iná forma dodatku nie je dovolená. Iba SE je oprávnená daný dodatok používať. Možná odchýlka sa týka len právnických osôb, ktoré majú vo svojom obchodnom mene alebo inom označení skratku „SE“, pokiaľ vznikli pred dňom účinnosti Nariadenia. Tieto právnické osoby nie sú povinné ju odstrániť.

2.2 Založenie

Založenie európskej spoločnosti sa riadi všeobecne právom vzťahujúcim sa na akciové spoločnosti v členskom štáte, v ktorom SE zriaďuje sídlo. Zakladajúcim dokumentom európskej spoločnosti sú stanovy. Nariadenie ustanovuje, že spoločnosť má povinnosť umiestniť svoje ústredie do rovnakého členského štátu, kde má európska spoločnosť svoje registrované sídlo. Na účely Zákona o SE sa ústredím riadenia európskej spoločnosti rozumie miesto, z ktorého sa riadi činnosť európskej spoločnosti (§ 2 písm. a)). V zmysle ustanovenia § 5 Zákona o SE sa na založení obchodnej spoločnosti so sídlom na území Slovenskej republiky môže za podmienok stanovených v čl. 2 Nariadenia podieľať aj obchodná spoločnosť s ústredím riadenia mimo územia členského štátu Európskej únie alebo iného zmluvného štátu EHS.

Zásadne platí, že SE možno založiť len v rámci reorganizácie existujúcich foriem podnikania, pričom sa vyžaduje, aby ich pôsobenie vykazovalo určitý nadnárodný prvok. Tu je potrebné zdôrazniť, že SE nemožno založiť sukcesívnym spôsobom a až na výnimku ju nemožno založiť ani simultánnym spôsobom, t.j. nemožno ju založiť tzv. na zelenej lúke (upísaním akcií, nakoľko ide o právnu formu pre veľké podniky). [1]

Jednotlivé spôsoby založenia európskej spoločnosti:

1) *Založenie európskej spoločnosti fúziou - zlúčením alebo splynutím*

Pôjde o fúziu aspoň dvoch akciových spoločností, ktoré podliehajú právu rôznych členských štátov EÚ a majú sídlo a ústredie na území EÚ. Fúziou vzniknutá spoločnosť môže mať sídlo aj na území tretieho členského štátu. Tento spôsob založenia SE je v súčasnosti veľmi rozšírený.

2) *Založenie holdingovej európskej spoločnosti*

Založenie holdingovej spoločnosti aspoň dvomi kapitálovými spoločnosťami v prípade, ak sa spravujú právom iného členského štátu alebo majú najmenej dva roky dcérsku spoločnosť alebo pobočku, umiestnenú v inom členskom štáte, spravujúcu sa právom

iného členského štátu. Zakladajúce spoločnosti sa týmto stávajú dcérskymi spoločnosťami novovzniknutej európskej spoločnosti.

3) *Založenie dcérskej európskej spoločnosti*

V tomto prípade pôjde o založenie dcérskej spoločnosti úpisom akcií spoločnosťami, ktoré sa riadia právom rôznych členských štátov alebo majú aspoň dva roky dcérsku spoločnosť riadiacu sa právom iného členského štátu alebo pobočku nachádzajúcu sa v inom členskom štáte. Tento spôsob v súčasnosti nie je príliš rozšírený. [2]

4) *Premena existujúcej akciovej spoločnosti na európsku spoločnosť*

Akciová spoločnosť, založená podľa práva členského štátu so sídlom na území členského štátu EÚ, môže byť transformovaná na európsku spoločnosť v tom prípade, ak mala aspoň 2 roky dcérsku spoločnosť, ktorá sa spravovala právom iného členského štátu. Napríklad ak rakúska akciová spoločnosť mala na Slovensku aspoň 2 roky dcérsku akciovú spoločnosť, po transformácii by sa rakúska akciová spoločnosť mohla stať európskou spoločnosťou.

5) *Založenie dcérskej spoločnosti inej európskej spoločnosti*

Európska spoločnosť môže bez obmedzení založiť v iných štátoch EÚ ďalšie dcérske SE.

V súčasnosti azda najľahším spôsobom založenia európskej obchodnej spoločnosti je jej kúpa vo forme ready-made (predzaložená spoločnosť) a to pre jej zdĺhavý a komplikovaný proces založenia. Rozhodujúcou výhodou týchto spoločností je teda rýchlosť a dostupnosť v prípade, keď potrebujete začať rýchlo a bezstarostne podnikat'. Ďalšou výhodou týchto spoločností je to, že nikdy nepodnikali, sú bez záväzkov, pohľadávok a právnych vád a majú úplne splatené základné imanie.

2.3 Riadenie európskej spoločnosti

Každá európska spoločnosť má možnosť voľby, ktorou z dvoch rôznych foriem vnútornej štruktúry sa bude spravovať. Uvedené rozhodnutie je výlučne na zakladateľoch, ktorí si zvolia formu najmä z toho hľadiska, ktoré je pre nich výhodnejšie.

Z hľadiska vnútornej správy môže mať európska spoločnosť **dve formy riadenia**:

- 1) **dvojstupňový (tzv. dualistický) systém**, ktorý rozoznáva riadiaci orgán a dozorný orgán ako dva samostatné orgány spoločnosti. Tento systém bežne poznáme z fungovania slovenských akciových spoločností, kde riadiacim orgánom je predstavenstvo a.s. a dozorným orgánom je dozorná rada a.s.. Funkcia člena predstavenstva je nezlučiteľná s členstvom v dozornej rade a naopak. Výhodou tohto systému je oddelenie riadenia a kontroly a dozorná rada sa stáva dobrým zástupcom akcionárov spoločnosti.
- 2) **jednostupňový (tzv. monistický) systém**, kedy jediný štatutárny orgán vykonáva riadiace a dozorné funkcie, ktoré sú bežne vykonávané predstavenstvom a.s. a dozornou radou. V tomto prípade je na čele spoločnosti správna rada (v prípade, ak SE zapája zamestnancov, musí mať najmenej troch členov), ktorá je zároveň aj dozorným orgánom. Na čele správnej rady stojí jej predseda. Najväčšou výhodou tejto formy je zrýchlenie rozhodovacích procesov, nižšie náklady a zjednodušenie systému pre menšie podniky.

3/ Aké výhody európska akciová spoločnosť prináša

Európska spoločnosť prináša podnikateľským subjektom mnohé výhody a jej zmyslom je predovšetkým uľahčiť voľný pohyb kapitálu v rámci celej Európskej únie a zjednotiť právne normy obchodných spoločností.

Spoločnosti podnikajúce touto právnou formou sa od doteraz bežne používaných foriem podnikania líšia v niekoľkých smeroch.

Tým najdôležitejším rozdielom je, že si subjekt môže **vybrať krajinu sídla** svojej európskej spoločnosti v ktoromkoľvek štáte z členských štátov EÚ (platí i pre štáty Európskeho hospodárskeho priestoru – Nórsko, Island, Lichtenštajnsko a pridružené i Švajčiarsko).

Ďalšou základnou výhodou oproti akejkoľvek bežnej národnej forme podnikania je možnosť počas svojej existencie ľubovoľne **premiestniť sídlo** do iného členského štátu EÚ. Výhodou pri premiestnení sídla SE je fakt, že v prípade zmeny sídla nie je potrebné európsku spoločnosť rušiť príp. znovuzakladať. Porušenie právnej kontinuity SE je dokonca Nariadením vyslovene zakázané. Výber krajiny sídla znamená taktiež možnosť výberu vhodného právneho systému a výberu najvhodnejšieho daňového systému v EÚ. Daňové výhody sa týkajú najmä obchodu s pohľadávkami, s tovarom, nákupu a predaja podielov v spoločnostiach, financovania, vývoja softvéru či internetových služieb. Ako príklad môže poslúžiť Cyprus, ktorý sa so sadzbou dane z príjmu pre právnické osoby vo výške 10% stal mimoriadne lákavou voľbou pre vytvorenie SE, prípadne výhodný holdingový režim v Holandsku. Nezanedbateľnou výhodou je európsky imidž a anonymita vlastníctva.

Nariadenie však v článku 8 ods. 1 ustanovuje výnimku zo zásady slobodného usadzovania sa podnikateľov v rámci ktoréhokoľvek členského štátu. V zmysle uvedeného ustanovenia preloženie sídla SE nesmie viesť k likvidácii spoločnosti alebo vzniku novej právnickej osoby. [3]

Významným kladom SE je tiež flexibilita štruktúry riadenia v podobe možnosti voľby medzi dualistickou a monistickou štruktúrou. Ako už bolo spomenuté vyššie, zákon o SE prináša do

nášho právneho poriadku aj novú formu vnútorného usporiadania obchodných spoločností tzv. **monistickú organizačnú štruktúru**, ktorá pozná iba jediný štatutárny orgán vykonávajúci riadiace aj dozorné funkcie a to Správnu radu. Správna rada má 3 členov ak stanovky neurčia inak, pričom členom správnej rady môže byť len fyzická osoba. Zákon týmto ustanovuje základné pravidlá, aby európske spoločnosti zaregistrované na území Slovenskej republiky mohli plne fungovať aj s týmto systémom. V každom prípade monistický systém riadenia znamená predovšetkým úsporu nákladov na chod spoločnosti v porovnaní s bežnou a.s., ktorá musí mať povinne predstavenstvo a dozornú radu. [4]

Nariadenie priamo zaručuje **ochranu zamestnancov** najmä tým, že pri zlúčení firiem, ako aj pri premene tradičnej a.s. na európsku, práva a povinnosti zúčastnených spoločností (pokiaľ ide o otázky zamestnania), ktoré existovali ku dňu registrácie európskej spoločnosti, prechádzajú na ňu dňom registrácie. Špecifickým prvkom SE, na rozdiel od slovenskej akciovej spoločnosti, je participácia zamestnancov na riadení, ktorá zohráva dôležitú úlohu v samotnom procese založenia SE. Bez vyriešenia otázky účasti zamestnancov na SE nie je možné túto spoločnosť založiť. Právomoci zamestnancov na riadení SE zahŕňajú najmä právo na informovanie a prerokovanie, ako aj právo voliť a byť volený, právo vymenovať, odporúčať alebo vyjadrovať nesúhlas s voľbou alebo vymenovaním členov správnej rady alebo dozornej rady SE. Najprv musí byť teda preukázané, že Smernica, ktorou sa dopĺňa štatút európskej spoločnosti v súvislosti s účasťou zamestnancov, je dodržaná.

Účelom Smernice je zabezpečiť, aby zamestnanci mali právo byť zainteresovaní v otázkach a rozhodnutiach ovplyvňujúcich život ich SE. Iné otázky sociálnej a pracovno-právnej úpravy, najmä právo zamestnancov na informácie a konzultácie ako je to upravené v členských štátoch, sa riadia vnútroštátnymi právnymi predpismi aplikovanými za rovnakých podmienok pre verejné spoločnosti s ručením obmedzeným. (Nariadenie SE, bod. 21 Preambuly)

Zhrnutie výhod SE:

1. nadnárodný charakter európskej spoločnosti
2. európsky imidž

3. najprestížnejšia forma podnikania, ktorú je možné v súčasnosti v EÚ založiť
4. jednotná právna forma podnikania na úrovni EÚ vychádzajúca z komunitárneho práva
5. vyššia právna istota
6. umožnenie voľného pohybu kapitálu v rámci celej EÚ a uľahčenie cezhraničných fúzií v rámci EÚ
7. možnosť výberu najvhodnejšieho právneho systému v EU
8. možnosť výberu najvhodnejšieho daňového systému v rámci EÚ
9. úspora časti nákladov na riadenie a správu spoločnosti (tzv. monistický systém riadenia)
10. možnosť presunu sídla SE do ktoréhokoľvek iného členského štátu EÚ bez straty právnej subjektivity SE t.j. mobilita európskej spoločnosti
11. ochrana zamestnancov

4/ Aké nevýhody európska akciová spoločnosť prináša

V tejto práci by som sa chcel zamerať tiež na identifikáciu problémových oblastí, ktoré súvisia s európskou akciovou spoločnosťou.

Jednu zo základných nevýhod vidím v tom, že európska spoločnosť môže existovať len vo forme akciovej spoločnosti, ako aj to, že fyzická osoba nemôže zriadiť SE ani byť jedným jej zakladateľom.

Ďalej by bolo rozumné predpokladať, že SE ako nadnárodná právna forma obchodných spoločností, bude môcť bezproblémovo podnikat' v rámci celej EÚ. Skutočnosť je však taká, že SE si musí zriadiť v ďalších členských štátoch, v ktorých chce podnikat' organizačnú zložku, ktorú je treba považovať za samostatný podnik, ktorý si musí viesť samostatné účtovníctvo, a tiež platiť dane. De facto to znamená, že podnikatelia môžu podnikat' len v materskej krajine, a keď budú mať záujem o podnikanie v inom členskom štáte, musia si založiť ďalší podnikateľský subjekt (ktorým je v podstate aj organizačná zložka). SE teda neumožňuje priame podnikanie jedného podnikateľského subjektu vo viacerých členských štátoch EÚ. Uvedený problém by bolo možné riešiť prijatím právnej úpravy, na základe ktorej by sa umožnilo podnikanie SE vo všetkých členských štátoch EÚ bez nutnosti zakladania organizačných zložiek v jednotlivých štátoch EÚ. V ostatných štátoch EÚ, by si SE otvorila iba prevádzkarne.

Aj keď sa možnosť zmeny sídla považuje za veľkú výhodu, je potrebné spomenúť i menej pozitívny fakt, a to transakčné náklady a nutnosť prispôsobenia sa v štáte nového sídla. SE bude spadať pod právo vybranej krajiny. Napríklad slovenské úrady môžu informácie o SE zisťovať len cez príslušné zahraničné úrady, čo je relatívne problematické. Taktiež všetky písomnosti musia byť doručované na sídlo SE v zahraničí a prípadné budúce súdne spory sa budú riešiť v mieste sídla spoločnosti. [5]

Ďalším problémom, ktorý súvisí najmä so zakladaním SE je aj neexistencia jednotného registra európskych spoločností. Uvedená skutočnosť spôsobuje problémy pri výbere obchodného mena, s ktorým môžu následne nastať ďalšie komplikácie pri zmene sídla. Keďže jednotlivé registre podnikateľských subjektov členských štátov medzi sebou

nespolupracujú, môže dôjsť k situácii, kedy budú v dvoch členských štátoch EÚ založené dve európske spoločnosti s rovnakých obchodným menom.

Jednou z nevýhod SE je tiež vysoké základné imanie, ktoré môže odrádzať najmä malých a stredných podnikateľov. Jednou zo spomínaných nevýhod európskej spoločnosti je aj skutočnosť, že ju nemôžu založiť fyzické osoby. Európska spoločnosť je prednostne určená pre veľkých podnikateľov, pričom v rámci EÚ tvoria podstatnú časť práve malí a strední podnikatelia. Posledné uvedené problémy by mala vyriešiť očakávaná ďalšia nadnárodná právna forma obchodných spoločností, ktorou by sa mala stať Európska súkromná spoločnosť (*Societas Privata Europaea*). Podnikateľom by mala uľahčiť zakladať malé firmy v rámci celej EÚ, tiež im ušetriť čas a znížiť náklady. Základné imanie európskej súkromnej spoločnosti by malo podľa predloženého návrhu byť stanovené na úrovni minimálne jedného (1) €. Pôjde o čisto formálnu požiadavku a rozhodujúce odchylenie sa od percepcie základného imania ako inštitútu ochrany veriteľov. Na druhej strane takéto nízke zákonné ZI bude kompenzované prísnejšími požiadavkami na zodpovednostný systém vnútri spoločnosti.

Medzi ďalšie nevýhody patrí najmä nevyhnutnosť zainteresovanosti zamestnancov na riadení spoločnosti, čo môže v niektorých prípadoch spôsobovať značný problém. Ďalej tiež administratívna náročnosť, zdĺhavé a problematické zakladanie európskej akciovej spoločnosti a tiež je potrebné spomenúť, že chýba definícia primeranej ceny pri premiestnení sídla.

4. Závěry a odporúčania

Európska akciová spoločnosť je stále nová a relatívne neznáma forma obchodnej spoločnosti, a preto je veľmi ťažké reálne zhodnotiť jej prínos pre rozvoj vnútorného trhu.

V súčasnosti sú rozšírené názory, že európska spoločnosť ako právna forma síce prináša viaceré výhody, ale neprináša oproti ostatným právnym formám dostatočne jednoznačné reálne výhody pre podnikateľské subjekty a tiež neľahčuje podnikanie v rámci EÚ v porovnaní s ostatnými právnymi formami. Podľa týchto názorov je Európska akciová spoločnosť ako nedorobené dielo, ktoré v súčasnom stave nemá nejaký reálny prínos, ale je to skôr symbol zjednotenia Európskej únie. S týmito názormi sa však ja nestotožňujem.

Počet európskych spoločností neustále rastie, čo okrem iného značí, že SE pritiahla pozornosť veľkých spoločností podnikajúcich vo viacerých krajinách EÚ a teda si podľa môjho názoru obhájila svoje miesto v Európe. O uvedenom svedčí aj fakt, že v súčasnosti rastie trend zakladania ready-made európskych spoločností, na základe ktorých sa prípadní záujemcovia môžu stať majiteľmi SE už v priebehu niekoľkých hodín.

Bez ohľadu na množstvo odlišných názorov mám za to, že európska akciová spoločnosť predstavuje značný posun oproti doterajšiemu národnému charakteru obchodných spoločností.

Použitá literatúra:

[1]

Dvořák, T. Akciová společnost a Evropská společnost, ASPI, Praha 2005. s. 102

[2]

<http://www.societaseuropaea.eu/o-evropske-spolecnosti> 21.7.2011

[3]

<http://mp.msponline.sk/europska-spolocnost-societas-europaea-se>

[4]

<http://www.akontslovakia.sk/sk/societas-europaea-europska-spolocnost>

[5]

Augustinič, I. Evropská akciová společnost, In: Justičná revue. - Roč. 58, 2006

